

Adriana Politaj*

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

**DOTACJE DO ZATRUDNIENIA Z FUNDUSZU PRACY
I PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
JAKO FORMA WSPARCIA SAMOZATRUDNIENIA OSÓB BEZROBOTNYCH
W SPÓŁDZIELNIACH SOCJALNYCH**

STRESZCZENIE

Spółdzielnie socjalne w teorii mają stanowić jedno z głównych miejsc reintegracji społecznej osób marginalizowanych. Na realizację zadań reintegracyjnych otrzymują wsparcie finansowe ze środków publicznych. Na przystąpienie do spółdzielni osoba bezrobotna dostaje dotację rządu 10–12 tys. zł, a gdy jest to osoba niepełnosprawna, nawet kilkakrotnie większą. W latach 2009–2013 z tej formy wsparcia skorzystało łącznie prawie 750 osób bezrobotnych pełnosprawnych i niepełnosprawnych.

Słowa kluczowe: spółdzielnie socjalne, dotacje do zatrudnienia, samozatrudnienie

---

* Adres e-mail: adusiapol3007@gmail.com

Wprowadzenie

Osoby bezrobotne długotrwale są zaliczane powszechnie do grup defaworyzowanych na rynku pracy¹. Osoby te wymagają szczególnego miejsca w programach aktywizacyjnych ze względu na swoją niską aktywność zawodową. Działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych prowadzi się na podstawie różnorodnych świadczeń pieniężnych mających stanowić alternatywę dla dochodów z pracy (podejście kompensacyjne lub podejście mające na celu udzielenie tym osobom pomocy w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia – podejście integracyjne – bądź ich kombinacja). Wobec szczególnie kosztownych programów kompensacyjnych coraz większego znaczenia nabiera podejście integracyjne, w którym mieści się koncepcja *workfare*, czyli praca zamiast świadczenia. Wyniki badań OECD potwierdzają zasadność realizacji tej koncepcji, wskazują bowiem, że wypłata świadczeń społecznych stanowiąca osłonę socjalną w dłuższym okresie jest źródłem pasywnych postaw na rynku pracy i samowykluczenia z tego rynku². Dotyczy to praktycznie wszystkich grup defaworyzowanych na rynku pracy, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych³.

W krajach takich jak Dania, Wielka Brytania i Szwecja najwcześniej uznano, że przekazywanie przez państwo niektórych zadań publicznych organizacjom III sektora jest efektywniejsze niż tradycyjna opieka instytucji reprezentujących państwo oraz że skracanie długookresowych świadczeń wobec przedstawicieli *underclass*⁴ wyzwala ich aktywność społeczno-zawodową⁵. Również i inne kraje, w tym Polska, rozpoczęły wdrażanie idei-modelu „praca zamiast zasiłku”, wykorzystując do tego niektóre podmioty gospodarki społecznej (w szczególności spółdzielnie socjalne). W celu popularyzacji tej formy wyjścia z bezrobocia i powrotu na rynek pracy stwo-

---

¹ R. Spear, *Boosting Social Entrepreneurship and Social Enterprise Creation in the Republic of Serbia*, OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Working Papers, 2013/12, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/5k3xz6lswcw1-en> (dostęp 23.03.2014).

² *Sickness, disability and work: breaking the barriers. A synthesis of findings across OECD countries*, Organisation for Economic Cooperation and Development, Paris 2010, http://ec.europa.eu/health/mental_health/eu_compass/reports_studies/disability_synthesis_2010_en.pdf (dostęp 13.03.2014).

³ Zob. *World Report on Disability*, World Health Organization, World Bank, Geneva 2011, s. 248.

⁴ W tym pojęciu mieszczą się osoby marginalizowane z powodu biedy, konfliktu z prawem, narkomani, bezdomni, alkoholicy oraz osoby niepełnosprawne.

⁵ A. Trzecicki, *Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej*, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2012, s. 5.

rzono rozwiązania prawne i instytucjonalne mające wesprzeć finansowo osoby bezrobotne znajdujące dla siebie miejsca pracy w spółdzielniach socjalnych.

Celem niniejszego opracowania jest próba określenia rozmiarów udzielonego wsparcia finansowego osobom bezrobotnym zakładającym lub przystępującym do spółdzielni socjalnych ze środków Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kontekście realizowanego ze środków tych funduszy wsparcia finansowego samozatrudnienia osób bezrobotnych. Podstawowy zakres czasowy opracowania obejmuje lata 2009–2013.

Autorka postawiła następującą hipotezę badawczą: pomoc finansowa na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnych ze środków Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych stanowi istotny udział w dotacjach udzielanych ze środków tych funduszy na samozatrudnienie osób bezrobotnych, przy czym osoby niepełnosprawne otrzymują relatywnie większą pomoc finansową niż osoby pełnosprawne, stąd częściej od nich przystępują do spółdzielni socjalnych.

1. Spółdzielnia socjalna jako podmiot gospodarki społecznej

Spółdzielnie socjalne pojawiły się we Włoszech pod koniec lat 70. XX wieku⁶. Przez wiele lat funkcjonowały na prawach regulujących ogólny ruch spółdzielczy i dopiero w 1991 roku uregulowano je prawnie jako odrębną formę przedsiębiorczości poprzez wprowadzenie w życie ustawy z 8 lipca 1991 roku o spółdzielniach socjalnych⁷. Spółdzielnie te realizują usługi w zakresie opieki zdrowotnej, socjalnej lub edukacyjnej (typ A) oraz działają na rzecz powrotu na rynek pracy osób ze środowisk marginalizowanych (typ B). Do grup docelowych tych spółdzielni należą m.in. osoby fizycznie lub umysłowo niepełnosprawne, uzależnione od alkoholu lub narkotyków, mające problemy z prawem⁸.

⁶ C. Borzaga, S. Alceste, *Social Enterprises in the Field of Personal Services in Italy*, Working papers no. 15 ISSAN, University of Trento, July 2000, <http://eprints.biblio.unitn.it/175/1/wp15.pdf> (dostęp 7.07.2014).

⁷ Legge 8 novembre 1991, n. 381, Pubblicata nella Gazz. Uff. 3 dicembre 1991, n. 283), Disciplina delle cooperative sociali.

⁸ Szerzej na temat historii i rozwoju spółdzielczości socjalnej we Włoszech i innych krajach piszą m.in. T. Johnson, R. Spear, *Social Enterprise. International Literature Review*, GHK, przeł. Jakub Jedliński; G. Rossi, *The Phenomenon of Social Cooperatives in Italy, in The World of Cooperative Enterprise*, Plunkett Foundation, Oxford 1996, s. 109–114; J.L. Monzón, R.Ch. Ávila, *The social economy in European Union. Report drawn up for the European Economic and Social Committee by the Interna-*

Polski model spółdzielni socjalnych ze względu na rodzaj realizowanych zadań można porównać z włoskimi spółdzielniami typu B. Głównym aktem prawnym regulującym tworzenie i funkcjonowanie spółdzielni socjalnych w Polsce jest Ustawa z 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych⁹. W świetle tej ustawy założycielami spółdzielni socjalnej mogą być osoby bezrobotne, bezdomne, uzależnione od alkoholu, uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających, chore psychicznie, zwalniane z zakładów karnych, uchodźcy oraz osoby niepełnosprawne. Założycielami spółdzielni socjalnej mogą być też inne osoby fizyczne, o ile ich liczba nie przekracza 50% ogólnej liczby założycieli, oraz organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego lub kościelne osoby prawne. Liczba założycieli spółdzielni socjalnej nie może być mniejsza niż pięć, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, i dwie, jeżeli założycielami są osoby prawne. Spółdzielnia socjalna nie może liczyć mniej niż pięciu członków. Nie może też przekraczać pięćdziesięciu członków, chyba że powstała w wyniku przekształcenia spółdzielni inwalidów. W celu podwyższenia efektywności działania stworzono możliwość zatrudniania osób o wysokich kwalifikacjach i niezagrożonych wykluczeniem (nazywanych niekiedy ekspertami). Ich liczba nie może przekroczyć 50% ogółu członków spółdzielni.

Spółdzielnie socjalne mogą prowadzić działalność typowo gospodarczą, nastawioną na generowanie zysku, który w przypadku jego przeznaczenia na działania reintegracyjne nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Ponadto mogą realizować działania z zakresu organizacji pożytku publicznego i wolontariatu, a także przystępować do konkursów na realizację zadań publicznych.

Zgodnie z zapisami prawa, każda spółdzielnia socjalna oprócz prowadzenia działalności gospodarczej jest zobowiązana do podejmowania aktywności z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej członków, czyli takiej, która ma na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz odgrywania ról społecznych w miejscu zamieszkania lub pobytu, np. poprzez organizację różnego rodzaju szkoleń, grup wsparcia, wyjazdów integracyjnych itp.¹⁰

---

tional Centre of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy (CIRIEC), European Economic and Social Committee, Bruxelles 2012, [www.ciriec.ulg.ac.be/fr/telechargements/RESEARCH_REPORTS/EESC2007_%20English Report. pdf](http://www.ciriec.ulg.ac.be/fr/telechargements/RESEARCH_REPORTS/EESC2007_%20English%20Report.pdf) (dostęp 8.07.2014).

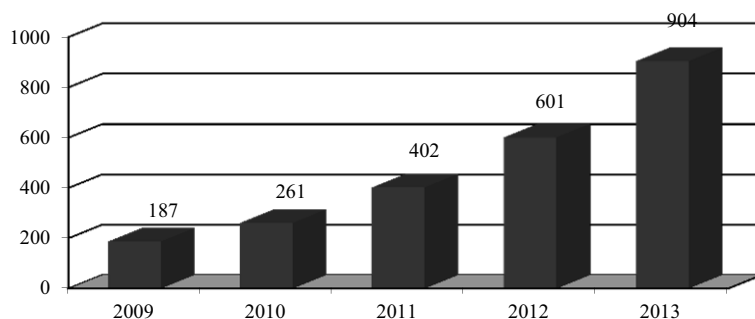
⁹ Ustawa z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, DzU 2006, nr 94, poz. 651 z późn. zm.

¹⁰ M. Ołdak, *Spółdzielnia socjalna krok po kroku. Spółdzielnia socjalna osób niepełnosprawnych – poradnik*, Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych. Warszawa 2011, s. 84.

2. Finansowanie spółdzielni socjalnych ze środków niektórych państwowych funduszy celowych

W latach 2009–2013 obserwuje się systematyczny i dość dynamiczny rozwój tego sektora przedsiębiorstw społecznych. W 2009 roku było zarejestrowanych 187 spółdzielni socjalnych (rysunek 1). W kolejnych latach ich liczba zwiększyła się blisko pięciokrotnie.

Rysunek 1. Liczba spółdzielni socjalnych w Polsce w latach 2009–2013 według danych Krajowego Rejestru Sądowego

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości RP, <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu> (dostęp 7.03.2014).

Tempo wzrostu liczby spółdzielni socjalnych było szczególnie wysokie w latach 2011–2013. W tym okresie przybyło ponad pięćset tego typu podmiotów ekonomii społecznej. Należy brać jednak pod uwagę fakt, że znaczna część z ujętych w rejestrze faktycznie nie rozpoczęła działalności, a część nie dokonała wykreślenia z rejestru. Szacuje się, że faktycznie działa i generuje przychody około dwie trzecie spółdzielni socjalnych. Prawie 40% spółdzielni zatrudnia osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności¹¹.

Spółdzielnie socjalne powstają i funkcjonują w znacznej mierze dzięki środkom publicznym. Beneficjentem może być spółdzielnia jako podmiot gospodarczy

¹¹ Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010–2011, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Pożytku Publicznego, Warszawa 2012, s. 90–92.

lub jej członkowie i pracownicy. Ważnymi źródłami finansowania są: Fundusz Pracy (FP) oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)¹².

Źródłem wsparcia zatrudnienia osób bezrobotnych podejmujących członkostwo w spółdzielni socjalnej może być m.in. jednorazowa dotacja ze środków FP na podjęcie działalności gospodarczej w wysokości nieprzekraczającej czterokrotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia¹³ na każdego założyciela lub trzykrotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia na każdego przystępującego do istniejącej spółdzielni socjalnej¹⁴.

Jeżeli do spółdzielni przystępuje osoba niepełnosprawna prawnie (legitymuje się aktualnym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności), to może otrzymać pomoc finansową ze środków PFRON, jeżeli jest zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy. Pomoc z tego Funduszu może być przyznana na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w kwocie nieprzekraczającej wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia zgodnie z zapisami Ustawy z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁵. Oprócz tych podstawowych źródeł finansowania, mających stymulować osoby bezrobotne do przystąpienia do spółdzielni socjalnej, sama spółdzielnia może uzyskać inne formy pomocy ze środków publicznych w postaci ulg i preferencji w opłatach i wpłatach oraz refundacji składek na ubezpieczenia społeczne.

3. Dotacje z Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zatrudnienie osób bezrobotnych w spółdzielniach socjalnych

Kwoty dotacji z FP na założenie spółdzielni socjalnej lub wniesienie do niej wkładu finansowego stanowiły w latach 2009–2013 niewielki odsetek kwot udzie-

¹² Tamże, s. 10–13.

¹³ W IV kwartale 2009 r. była to kwota odpowiednio: 12 tys. zł lub 9,5 tys. zł, a w 2013 r. – 14 tys. zł i 10,5 tys. zł.

¹⁴ Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, DzU 2004, nr 99, poz 1001 z późn. zm.

¹⁵ Stąd maksymalna kwota dotacji w 2009 r. nie mogła przekroczyć około 48,6 tys zł, a w 2013 około 54 tys. zł. Zob. Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, DzU 1997, nr 123, poz. 776, zm.

lonych dotacji z tego Funduszu na podjęcie działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne (tabela 1). Średnio w tym okresie było to 0,19%. Fundusz Pracy udzielił w tym okresie 615 takich dotacji na łączną kwotę 6824,4 tys. zł. Liczba dotacji na założenie lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej stanowiła średnio w analizowanym okresie 0,27% ogółu liczby udzielonych dotacji na samozatrudnienie osób bezrobotnych zrealizowanych ze środków Funduszu. Średnio jedna osoba bezrobotna zakładająca spółdzielnię socjalną lub do niej przystępująca otrzymała pomoc rzędu 11,1 tys. zł.

Tabela 1. Dotacje z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej i wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	Lata					
	2009	2010	2011	2012	2013	2009–2013
Kwota dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (tys. zł)	1 093 900	1 389 100	419 900	686 000	600 000	4 188 900
Liczba dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	63 964	77 017	26 108	39 410	37 886	244 385
Średnia kwota dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (zł)	17 102	18 036	16 083	17 407	15 837	17 141
Kwota dotacji na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnych (tys. zł)	839,8	2135,9	819,6	1759,3	1269,8	6824,4
Liczba dotacji na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	77	189	75	140	134	615
Średnia kwota dotacji na założenie spółdzielni socjalnej lub wniesienie wkładu (zł)	10 906	11 301	10 928	12 566	9476	11 097
Udział (%) kwot dotacji na założenie lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnych w kwotach dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	0,08	0,15	0,20	0,26	0,21	0,19
Udział (%) liczby dotacji na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w ogólnej liczbie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	0,12	0,25	0,29	0,36	0,35	0,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – Departamentu Pożytku Publicznego, Warszawa 2014, www.pozYTEK.gov.pl/Przejrzyj_sprawozdania_organizacji_pozYTEKU_publicznego_za_lata_2011-2012_3406.html (dostęp 2.03.2014).

Kwota jednorazowej dotacji z PFRON, którą może otrzymać bezrobotna osoba niepełnosprawna zakładająca spółdzielnię socjalną lub do niej przystępująca w charakterze członka, nie może przekroczyć równowartości piętnastokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia¹⁶. Zatem teoretycznie bezrobotne osoby niepełnosprawne mogą liczyć na znacznie większą pomoc finansową niż bezrobotni pełnosprawni w tym zakresie.

Z danych zawartych w tabeli 2 wynika, że w latach 2009–2013 PFRON wydatkował na rzecz osób niepełnosprawnych przystępujących do spółdzielni socjalnych jako członkowie lub założyciele kwotę w łącznej wysokości 3074,4 tys. zł, czyli ponad dwukrotnie mniejszą, niż przyznał na te działania Fundusz Pracy.

Tabela 2. Dotacje z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej i wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	Lata					
	2009	2010	2011	2012	2013	2009–2013
1	2	3	4	5	6	7
Kwota dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (tys. zł)	38 539,4	29 749,0	24 742,7	38 539,4	21 757,0	153 327,5
Liczba dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	1338	1080	973	1222	713	5326
Średnia kwota dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (zł)	28 804	27 545	25 429	31 538	30 515	28 788
Kwota dotacji na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnych (tys. zł)	106,0	465,9	435,7	1077,1	989,7	3074,4
Liczba dotacji na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	3	16	17	44	54	134
Średnia kwota dotacji na założenie spółdzielni socjalnej lub wniesienie wkładu w zł	35 333	29 119	25 629	24 480	18 328	22 943

¹⁶ Czyli w 2009 r. około 48 tys. zł, a w 2013 około 54 tys. zł.

1	2	3	4	5	6	7
Udział (%) kwot dotacji na założenie lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnych w kwotach dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	0,28	1,57	1,76	2,80	4,55	2,19
Udział (%) liczby dotacji na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w ogólnej liczbie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	0,22	1,48	1,74	15,33	23,18	8,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PFRON, Warszawa 2014, www.pfron.org.pl/pl/samorzady (dostęp 1.03.2014).

Z tej pomocy finansowej skorzystały łącznie 134 bezrobotne osoby niepełnosprawne. Dotacje na wkłady do spółdzielni socjalnej stanowiły średnio około 2,2% wydatków na samozatrudnienie osób niepełnosprawnych w tym okresie i ich udział w dofinansowaniu samozatrudnienia bezrobotnych osób niepełnosprawnych systematycznie rósł. Również z roku na rok obserwuje się coraz większą liczbę osób niepełnosprawnych, które otrzymały wsparcie z PFRON na założenie spółdzielni socjalnej lub wniesienie do niej wkładu. Średnio w całym okresie osoby niepełnosprawne otrzymały dotację na założenie lub wniesienie wkładu do spółdzielni w kwocie 23 tys. zł, przy czym kwota udzielanej dotacji na ten cel systematycznie malała. W 2009 roku przeciętnie na jednego niepełnosprawnego przypadło ponad 35 tys. zł, a w 2013 – 18,3 tys. zł.

Podsumowanie

W Polsce systematycznie przybywa spółdzielni socjalnych, które według różnych szacunków zatrudniają i skupiają wokół siebie od kilku do kilkunastu tysięcy osób – członków, pracowników i wolontariuszy. W świetle wyników badań Departamentu Pożytku Publicznego zawartych w *Informacji o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010–2011*¹⁷ sektor ten boryka się z wieloma problemami, głów-

¹⁷ Tekst dostępny na stronie: www.pozYTEK.gov.pl/files/EKONOMIA%20SPOLECZNA/Informacja...%20OPUBLIKOWANA%20DPP%2012.2012.pdf (dostęp 27.02.2014).

nie natury finansowej. Znaczna część (ponad jedna czwarta) w ciągu roku od zarejestrowania nie osiągnęła żadnego przychodu, a w gronie osiągających przychody kwota ta była niewielka, w ponad połowie spółdzielni niewystarczająca na pokrycie kosztów ich funkcjonowania. Jako główne źródło przychodów podawano przede wszystkim przychody własne z tzw. rynku otwartego (ponad 70% przychodów ogółem). Z realizacji zadań zleconych przez administrację publiczną pochodziło zaledwie około 20% przychodów, a resztę stanowiły pozostałe przychody, w tym różnego typu dotacje.

W świetle przeprowadzonych badań autorka stoi na stanowisku, że pomoc finansowa kierowana ze środków FP i PFRON na wsparcie idei samozatrudnienia i reintegracji społecznej w spółdzielniach socjalnych jest niewielka i nie ma decydującego wpływu na aktywizację osób bezrobotnych. W latach 2009–2013 w przypadku bezrobotnych osób pełnosprawnych, które wyszły z bezrobocia, zakładając własne firmy przy współudziale dotacji z FP, średnio jedynie 0,27% zrobiło to poprzez spółdzielnie socjalne. Przeciętnie osoba pełnosprawna otrzymała pomoc finansową na ten cel rządu 11,1 tys. zł, przy równocześnie znacznie większej średniej kwocie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (17,1 tys. zł).

Autorka zwraca uwagę na fakt, że ze środków PFRON przekazano osobom niepełnosprawnym na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej w latach 2009–2013 pomoc finansową w kwotach średnio ponad dwukrotnie większych niż przeciętna dotacja na ten cel z FP. Średnia dotacja ze środków PFRON na założenie spółdzielni socjalnej lub wniesienie do niej wkładu wyniosła w tych latach prawie 23 tys. zł. W tym okresie ze środków PFRON udzielano dotacji na rozpoczęcie działalności średnio w kwocie blisko 28,8 tys. zł. Wskutek rosnącego zainteresowania ze strony bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyjściem z bezrobocia i reintegracją społeczną poprzez założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej oraz ustanawianych rocznych limitów kwot środków PFRON przeznaczanych na tego typu dotacje systematycznie malała średnia kwota dotacji na ten cel. Nie wpływało to w sposób negatywny na zainteresowanie działalnością gospodarczą tych osób w ramach spółdzielni socjalnych.

W świetle powyższych rozważań autorka stwierdza, że postawiona we wstępie hipoteza badawcza została zweryfikowana pozytywnie.

Literatura

- Borzaga C., Alceste S., *Social Enterprises in the Field of Personal Services in Italy*, Working papers no. 15 ISSAN, University of Trento, July 2000, <http://eprints.biblio.unitn.it/175/1/wp15.pdf>.
- Ekonomia społeczna. Kraków 2004. Materiały z II Europejskiej Konferencji pt. „Ekonomia społeczna”*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2005.
- Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010–2011*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Pozytku Publicznego, Warszawa 2012.
- Johnson T., Spear R., *Social Enterprise. International Literature Review*, GHK, przeł. Jakub Jedliński.
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Projekt: maj 2013, Zespół ds. Rozwiązań Systemowych Ekonomii Społecznej. Grupa ds. Strategicznych, Warszawa 2013.
- Legge 8 novembre 1991, n. 381 (Pubblicata nella Gazz. Uff. 3 dicembre 1991, n. 283), Disciplina delle cooperative sociali.
- Monzón J.L., Ávila R.Ch., *The social economy in European Union, Report drawn up for the European Economic and Social Committee by the International Centre of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy (CIRIEC)*, European Economic and Social Committee, Bruxelles 2012, [www.ciriec.ulg.ac.be/fr/telechargements/RESEARCH_REPORTS/EESC2007_%20English Report.pdf](http://www.ciriec.ulg.ac.be/fr/telechargements/RESEARCH_REPORTS/EESC2007_%20English%20Report.pdf).
- Ołdak M., *Spółdzielnia socjalna krok po kroku. Spółdzielnia socjalna osób niepełnosprawnych – poradnik*, Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych. Warszawa 2011.
- Rossi G., *The Phenomenon of Social Cooperatives in Italy*, in *The World of Cooperative Enterprise*, Plunkett Foundation, Oxford 1996.
- Sickness, disability and work: breaking the barriers. A synthesis of findings across OECD countries*, Organisation for Economic Cooperation and Development, Paris 2010.
- Spear R., *Boosting Social Entrepreneurship and Social Enterprise Creation in the Republic of Serbia*, OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Working Papers, 2013/12, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/5k3xz6lswcwl-en>.
- Trzeciecki A., *Informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej*, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2012.
- Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, DzU 2004, nr 99, poz. 1001 z późn. zm.
- Ustawa z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, DzU 2006, nr 94, poz. 651 z późn. zm.
- World Report on Disability*, World Health Organisation, World Bank, Geneva 2011.

**GRANTS FOR EMPLOYMENT AS A FORM OF SUPPORT
FROM PUBLIC FUNDS SOCIAL COOPERATIVE ACTIVITIES
IN PROCESS OF UNEMPLOYED SOCIAL REINTEGRATION**

Abstract

Social cooperatives in theory should to be one of the main places of social reintegration of marginalized people. The implementation of the tasks of reintegration receive financial support from public funds. To join the cooperative unemployed person get a subsidy of 10–12 thousand zł, and when it is a person with a disability this is even twice. In the years 2009–2013 with this form of support have benefited a total of nearly 750 unemployed people.

Translated by Adriana Politaj

Keywords: social cooperatives, grants for employment, self employment

JEL Code: J65